

Philémon bidt voor Onésimus. En geen oogenblik mag vergeten: het ambt roept mij niet om te heerschen, om anderen mijn wil of zienwijze op te leggen, ik ben geroepen, 't zij als dienaar, 't zij als ouderling, 't zij als diaken, te diaken en, dat is te dienen, te dienen in liefde en zelfverloochening.

En dan de „noodgevallen“? Zijn ze er? En is het waar, dat nood breekt wet? Neen, nood breekt nooit de wet van God. Wel kan 't zijn, dat we de wet des Heeren niet goed verstaan, maar nooit gaat Gods wet voor de nood opzij, of wordt haar door den nood het zwijgen opgelegd; de Wetgever wordt door geen enkelen „nood“ verrast.

Maar zijn hier noodgevallen?

We meenen, dat ze er niet zijn. Neem nu eens het meest sprekend voorbeeld; dat van een zeer kleine Gemeente, die b.v. twee ouderlingen heeft en één diaken. Zal het eindoordeel als resultaat van besprekingen, naar den regel des geloofs en der liefde, er minder om zijn, indien twee tenslotte besluiten met advies van één, of één besluit met advies en onder op-

zicht van twee, dan wanneer drie hun stem uitbrengen?

Als maar het geloof, dat is de gehoorzaamheid aan het Woord des Heeren, levend is. En als dat geloof maar werkt door de liefde, den band der volmaaktheid bewaart, in zelfverloochening dienend.

Zoodra dat geloof, door de liefde werkend, kwijnt, zoodra het „ik“ en „mijn gezag“ of „mijn invloed“ op den voorgrond komt, is het verloren. Dan kan men bepalingen maken zoóveel men wil — de Kerk van Jezus Christus zal niet gebouwd worden.

De regel blijft: niet ik, maar Christus. In het ambt mag niemand uitkomen dan de Middelaar en Heere Jezus Christus. In het spreken van den dienaar des Woords moet Christus gezien worden. In de regering der ouderlingen moet Christus gezien worden. In het voorlichten, raden, ondersteunen, troosten der behoeftigen door de diakenen moet Christus gezien worden. In allen ambtelijken dienst moet God in allen geprezen worden door Jezus Christus (1 Petri 4:11).

P. D.

Gemeenschap in de arbeid

VIII

ALS R.K. SOLIDARISTISCH IDEEAAL (slot).

Zoals wij in ons vorig artikel reeds opmerkten, steunt het tegenwoordig R.K. Solidarisme wat de leerstellige onderbouw betreft op twee Pauselijke Encyclieken „Rero Novarum“ van Paus Leo XIII en „Quadragesimo Anno“ van Paus Pius XI. Laatstgenoemde, die in 1931 verscheen, was een kerkelijk leergeschrift, dat precies 40 jaren na „Rero Novarum“ als jubileumgeschrift uitkomende wilde voortbouwen op de gedachten in R.N. ontwikkeld, welke encycliek van zijn ambtsvoorganger door Paus Pius XI vanwege haar grote funderende betekenis werd genoemd de „Magna Charta“ der sociale orde, welke orde in Quadragesimo Anno nader werd uitgewerkt. Het was de bedreovende sociale toestand en de felle, maatschappelijke tegenstellingen, die deze in het leven had geroepen, welke Paus Leo XIII aanleiding gaven tot het schrijven van zijn Encycliek. Hij wijst dit zelf als volgt aan: „De ongekende groei van de nijverheid, de nieuwe techniek van de bedrijven, de wijziging in de onderlinge verhoudingen tussen patroon en arbeiders, de opeenhoping van de rijkdom bij weinigen terwijl de grote menigte verarmt, het groter bewustzijn van de arbeiders en hun steeds nauwere onderlinge aaneen-

POLITIEK EN SOCIAAL LEVEN

sluiting, en eindelijk het groeiend zedenbederf: dit alles heeft voor uitkomst gehad, dat de strijd losbrak.“ (R.N. § 1).

In zijn encycliek nu maakte de paus tegen beide elkander bekampende richtingen, zowel van liberalisme als van socialisme, front. Wat het liberalisme betreft veroordeelde de paus het egoïsme en de hardvochtigheid van de patroons door deze schets van de toestand in zijn dagen te geven: „Een alles verslindende woeker heeft de ellende nog verergerd..... Hierbij komt nog, dat de arbeidsmarkt en het hele zakenleven in de macht van slechts weinigen zijn gebracht, zodat een zeer klein aantal schatrijken een bijna slavenjuk aan de massa proletariërs hebben opgelegd.“ (R.N. § 2).

Verlossing uit de slavernij van het proletariaat, de „redemptio proletiorum“, dat was een der voornaamste doelstellingen van de beide Pausen met hun encyclieken en van het Solidarisme, waartoe ze de stoot gaven. Hun front maken naar twee kanten kan o.a. ook blijken uit deze stelling van R.N. dat „kapitaal zonder arbeid niet kan blijven bestaan, noch arbeid zonder kapitaal“.

Samenwerking van Kapitaal en Arbeid inplaats van strijd op leven en dood tussen die beide, dat is wat de Pausen voorstaan en waarvoor zij een eigen R.K.

socialle leer ontwikkelden, welke beleving ertoe zal moeten leiden, dat de klassenmaatschappij zal worden omgezet in een standen-maatschappij, waarbij alles zal staan onder de norm van de sociale rechtvaardigheid. Het is met name deze laatste gedachte, welke door paus Pius XI in zijn encycliek Quadragesimo Anno nader wordt uitgewerkt. Evenzeer als het R.K. Solidarisme gekant is tegen het individualistisch liberalisme, evenzeer neemt het ook stelling tegen het socialisme. Het doet dit allereerst op het punt van de eigendom. Daarbij wil het niet weten van een absoluut eigendomsrecht. In Rero Novarum stelt Leo XIII dan ook, dat „onderscheid gemaakt moet worden tussen rechtvaardig bezit en rechtvaardig gebruik van rijkdommen. Het privaatsbezit is een natuurrecht van de mens en van dit recht gebruik te maken, vooral in het maatschappelijk leven, is niet enkel geoorloofd, maar ten volle noodzakelijk..... Vraagt men nu, hoe men van de goederen gebruik moet maken, dan antwoordt de Kerk zonder aarzelen: Wat dit betreft moet de mens de stoffelijke goederen niet als zijn eigendom beschouwen, maar als gemeengoed, zodat hij er gemakkelijk van meedeelt aan anderen, die in nood verkeren“ (R.N. § 19). Dit rechtvaardig gebruik van rijkdommen brengt dan voorts met zich: „Op de eerste plaats moet aan de werkmans aan loon uitgekeerd worden, dat toereikend is voor zijn eigen onderhoud en voor dat van zijn gezin“ (Quadragesimo Anno § 71).

Tot dat onderhoud wordt verder gerekend, dat het loon een zeker overschot zal opleveren, dat ook de van bezit beroofde massa tot bezitvorming in staat stelt. Door besparing moet verkregen worden zoals Q.A. het aangeeft dat „een zeker deel van het loon overblijft na de noodzakelijke uitgaven.“ Om dit te bereiken is het noodzakelijk, „dat ten spoedigste hervormingen werden ingevoerd van die aard, dat aan elke volwassen arbeider een loon als boven bedoeld (d.i. dat in deze gezinsbehoeften voorziet, G.) worde gegarandeerd“ (Q.A. II, § 71). Dit loon naar sociale gerechtigheid is evenwel heel wat anders, „longe alias“, zegt Pius XI, dan opgesloten ligt in de socialistische arbeids- en loontheorie. In Q.A. zegt de paus dan ook: „Zo is het bijvoorbeeld een grove dwaling, als zonder schroom dit beginsel gepropageerd wordt, dat de arbeid zoveel waard is en zo hoog beloond moet worden, als de waarde bedraagt der vruchten, erdoor voortgebracht, en dat dus de werkmans het recht heeft, al de resultaten van zijn arbeid op te eisen“ (Q.A. II § 68).

Het voorgaande maakt 't ons duidelijk, dat terwijl 't socialisme streeft naar socialisatie van de eigendom

De doorbraak van de „doorbraak“

I.

Wanneer men zich ernstig met het verschijnsel van de „doorbraak“ bezig houdt, moet vanzelf de vraag opkomen: hoe komt het toch, dat de idee van de „doorbraak“ na de tweede wereldoorlog zo snel en zo krachtig in de christelijke wereld indringt en in de harten van vele christenen tot heerschappij komt?

Zeker, men kan daarvoor allerlei oorzaken noemen, welke van buiten af op de in allerlei christelijke verenigingen en partijen georganiseerden inwerkten. Men kan b.v. wijzen op de na de oorlog zeer sterk geworden drang om als natie, als volk, een éénheid te vormen; op het voorbijzijn van de politieke schoolstrijd, die „links“ en „rechts“ zo scherp tegenover elkander deed staan; op de steeds groter wordende eenheid in concrete sociaal-economische verlangens tussen links en rechts — het „dirigisme“ wordt immers door steeds groter massa's practisch en ook principieel aanvaard; op de internationale spanningen en organisaties, welke a.h.w. luide roepen om een eensgezind nederlands volk; op de barthiaanse theologie, die een zwaar en breed-uitgebouwd fundament voor de „doorbraak“-ideologie leverde; op de houding van de besturen der Ned. Herv. Kerk, welke telkens weer zakelijk en krachtig voor de „doorbraak“ kiezen, enz, enz.

Maar met het zoeken en vinden van deze van buiten af werkende oorzaken is men niet klaar! Men raakt daarmee de kern van de zaak nooit! Al deze krachten en invloeden zouden immers niets vermogen, indien ze in eigen kring geen aanknopingspunt, geen voedingsbodem vonden. De „doorbraak“-stemmen kunnen alleen daarom zulk een krachtig effect sorteren in de christelijke wereld, omdat ze daar een goede klankbodem, een geopend oor, een ontvankelijk hart vinden. En daarom, als men naar de oorzaak van de snelle triomftocht van de doorbraak-idee in de nederlandse christenheid wil zoeken, zal men zich moeten afvragen: tengevolge van welke geestelijke — of liever on-Geestelijke gesteldheid kon de doorbraak-propaganda de duizenden betoveren?

Daarbij zal men zich er tevens goed rekenschap van moeten geven, dat een verschijnsel als de infiltratie van het doorbraak-principe niet uit de lucht komt vallen. Er moet een historisch proces — we zeggen er dadelijk bij: een proces-van-afval

— aan vooraf zijn gegaan en nog steeds doorgaan, zal er van een zo acute doorbraak van de „doorbraak“ sprake kunnen zijn. Er moet nu eenmaal „ondergronds“ heel wat zijn voorgevallen, eer het tot een aardbeving of een vulkanische uitbarsting komt.

Ten slotte zal men met het oog op een juiste diagnose van de inwerking van de „doorbraak“-idealen in de christelijke volksgroep nóg iets voor ogen moeten houden.

Het is dit, dat de kern van alle „doorbraak“-theorieën uiteindelijk niets anders is dan het ont-trekken van steeds meer uitingen, sectoren van het menselijke leven aan de directe heerschappij van Jezus Christus en van het woord van God. De „doorbraak“-mensen zijn immers van oordeel, dat het politieke en sociaal-economische leven ten slotte niets te maken heeft met de genade Gods in Christus en innerlijk vreemd is aan het koninkrijk Gods. Politiek en sociaal-economisch leven behoren tot het religieus-indifferente gebied. Ongetwijfeld, ze kunnen zó geleid worden, dat de kerk geen plaats meer heeft, ja, dat ze doodgedrukt wordt. Zo geschiedde dat onder de terreur van het nationaal-socialisme. En dan moet men met alle middelen vechten tegen een dergelijke daemonische ontwikkeling daarvan. Maar als dat niet gebeurt, dan is politiek en economisch-sociaal leven een zuiver „zakelijke“ kwestie. Men kiest eenvoudig wat men na nuchtere, zakelijke overweging voor gemeenschap en enkeling het beste acht. Met geloof en christen-zijn heeft dat alles niets te maken.

Tegenover dit streven nu hebben waarlijk christelijke politieke partijen te leven uit de waarheid, dat Jezus Christus van de Vader alle macht over hemel en aarde ontving. Dat Hij nu ook inderdaad over alles op deze aarde heerschappij voert. En dat Hij ook door allen, dus ook door alle overheden, als Koning der wereld ERKENND wil worden.

Christelijke politiek is niet maar een politiek, die een paar „christelijke principes“ in haar vaandel schrijft en bepaalde „christelijke gedachten“ tracht te verwerkelijken! Wie dat denkt heeft van het ander christelijke politieke actie nog niets verstaan. Christelijke politieke actie bestaat er alleen als met een levend geloof in Jezus Christus als de Heer aller heren gezwoegd wordt om, terwijl men zelf uit dat geloof voluit leeft, de overheden in staat, provincie en gemeenten er toe te brengen n a a r d e wil van Jezus Christus en dus n a a r h e t w o o r d G o d s te regeren!

Christus plaatst de tronen op de aarde. Hij zet er de machthebbers op. Hij geeft hun het zwaard in de handen. En God roept elke dag alle overheden toe: Nu dan, gij koningen, weest verstandig; laat u zeggen, gij richters der aarde. Dient de Here met vreeze en verheugt u met beving. Kust de Zoon, opdat Hij niet toorne en gij onderweg niet te gronde gaat, want zeer licht ontbrandt zijn toorn (Psalm 2:10-12).

Natuurlijk, het is de taak van een christelijke, politieke partij in elke nieuwe politieke situatie concreet en duidelijk te zeggen wat deze geloofsgehoorzaamheid aan Christus dan en daar betekent. Ze moet niet met allerlei, meestal zeer holle „christelijke“ leuzen werken. Die doen alleen maar kwaad. Naar binnen en naar buiten. Ze moet ook niet van het negatieve, van de kritiek op alleman en iedereen, trachten te leven. Neen, levend uit het geloof in Christus en door en door kennend de tijd, waarin zij optreedt, moet de christelijke politieke partij komen tot de formulering van concrete, politieke verlangens, moet ze duidelijk de koers bepalen waarin zich het politieke leven en niet minder het beleid van de Overheid zich bewegen moet.

Maar terwijl op deze taak der politieke partij alle nadruk gelegd moet worden, zal men er tegelijk diep van doordrongen moeten zijn, dat zonder het waarachtig geloof in Jezus Christus, zonder de gelovige erkenning van en gehoorzaamheid aan Hem als de Koning der koningen alle christelijke politieke één brok huichelarij is.

We kunnen dit óók anders zeggen.

Zó:

Christelijke politieke actie is er alleen daar, waar het woord Gods, zoals het in de Schrift tot ons komt, werkelijk wordt geloofd. Alleen daar, waar dat woord dag in dag uit wordt overdacht, onderzocht; waar het als kracht, licht, richtansoer van het leven wordt aanvaard; waar geworsteld wordt om er elk moment uit te leven, kan ware christelijke, politieke actie geboren worden en bloeien. Waar dat niet het geval is groeit alleen maar hypocrië en farizeïsme.

Nu zijn er, als ik het goed zie, op zijn minst twee caricaturen van dit ook „in de politiek“ leven uit het Woord van God.

In de eerste plaats is er het sullen met een aantal uit het geheel der Schrift losgescheurde teksten. In de politieke strijd worden die, dikwijls met véél pathos, gereciteerd. Maar men kent ze niet als woorden des Heren. Ze zijn holle woorden, lege termen, geworden. Het zijn takken, die van de boom der Heilige Schrift

van produ-
tegen ver-
„Daardoor
particulier
verslechter
zoch bene-
en tevens
te vermeer
§ 4).

Pius X.
sociaal ka-
als hij de-
noemt, is
alles kar-
verkrege-
s o c i a l e
inhoud van
de voortb-
gedachten
encycliek
m a a t s -
v o l m s

Evang-
orde zal
van de S-
keren tot
het ideaal
tend voor
van de S-
Maatscha-
van de k-
king in s-
betrachting
83). Orde-
den dat i-
streeft. I-
gens wat
ginsel des-
nen of te-
storing e-
sorecht v-
kleinere
tot stand
hoger in-
(Q.A. II

Dit
mag wor-
het Socia-
sluitende
drijfsleve-
doelstellin-
aan de pr-

werden a-
en zo he-
„sieren“.
hanteren
tische en

Maar e-
Die vir-
de Bijbel
kerk en
worden in-
wil dat z-
toch. Men
hoort of
des Here-
heerst we-
ze geven
of „praec-
kleurd. M-
niet gebo-
het leven

Wanne-
in alle p-
gebonden
Jezus Ch-
tiek ziet
caalen
gehoorzar-
dat in de
wel zeer
die n c
onzer c
Reeds
armoe er-
Heel v-
Ze zijn
huidige g-
streven.

Om de-
stemmen
ken van
een heilz-
trouwend-
telijke pe-
de voorb-
lijk vers-
strijd.

Op 10
de toen
volgende